

SLAVERNIJ NIET VOORBIJ

Over racisme, discriminatie en vooroordelen

PROGRAMMA

Tijdens dit online lesprogramma komen de leerlingen meer te weten over wat racisme, discriminatie en vooroordelen zijn. Ze leren dat sommige vooroordelen al eeuwenlang herhalende beelden zijn, die vaak verbonden zijn met de trans-Atlantische slavernij.

De les bestaat uit de volgende onderdelen:

- Geschiedenis van de trans-Atlantische slavernij.
- Reflectie op vooroordelen vandaag de dag.
- Verzet tegen ongelijkheid en racisme op basis van kleur.

LEERDOEL

- Leerlingen leren het verschil tussen racisme, discriminatie en vooroordelen.
- Leerlingen leren wat de impact van de geschiedenis is op onze samenleving.

Deze les kan worden gebruikt als aanvulling op lessen geschiedenis of burgerschapsvorming. Daarnaast kan deze les ook worden gebruikt als voorbereiding op een bezoek aan Wereldmuseum Amsterdam, Leiden of Rotterdam.

VOOR WIE

- Groep 7 & 8
- Onderbouw VO
- Differentiatie op niveau mogelijk

TOTAAL DUUR

Het lesprogramma duurt 100 minuten.

VOORBEREIDING

- Lees deze handleiding.
- Laat de leerlingen op hun device de LessonUp app downloaden, als je daarmee wilt werken.
- Zet je scherm met internetverbinding en geluid aan.
- Zet het geluid uit (vink het vakje geluid uit onder aan de les).
- Spreek met elkaar af hoe je omgaat met reacties, meningen en gevoelens.

UITLEG LESSONUP

- Druk op de [link](#) naar de les.
- Druk op de rode knop: Geef les rechtsboven aan de pagina om de les te starten.
- Als je vragen digitaal wilt laten beantwoorden, kunnen de leerlingen met een device meedoen. Ze loggen door middel van de inlogcode in. Je kan de les ook geven zonder device.

SLIDE 1

Tijdsduur: Max. 1 minuut.

Geef de leerlingen de inlogcode van LessonUp.

Bespreek de titel van het lesprogramma: 'Slavernij niet voorbij'. Deze titel verwijst naar de slavernij die tijdens de koloniale periode (16de eeuw tot 20ste eeuw) heeft plaats gevonden en waarvan de sporen vandaag nog steeds aanwezig en voelbaar zijn. De ondertitel 'racisme, discriminatie en vooroordelen' geeft aan welke onderwerpen in deze les aan bod komen. We gaan zien en ervaren hoe dit zich laat zien in de wereld van vandaag.

Notitie voor de docent: In dit lesmateriaal wordt bewust het woord 'tot slaaf gemaakten' (in plaats van 'slaven') gebruikt. Niemand is namelijk als slaaf geboren: mensen werden onder dwang en met geweld 'tot slaaf gemaakt'. Daarnaast spreken we in dit lesmateriaal over discriminatie op basis van huidskleur. Wanneer we spreken over 'zwart' en 'wit' gaat dit om sociale positie en niet alleen over huidskleur. Voor meer informatie, zie [Words Matter](#) (2018). In deze publicatie licht het Research Centre for Material Culture (verbonden aan het Wereldmuseum) toe waarom sommige woorden voor de één geen lading hebben en voor een ander juist pijnlijk zijn. De publicatie geeft inzicht in gevoeligheden rond woordgebruik en biedt alternatieven.

WERELD
MUSEUM

SLAVERNIJ NIET VOORBIJ

Over racisme, discriminatie en vooroordelen

SLIDE 3

Tijdsduur: Max. 5 minuten.

Vraag: Begin deze les met een inventarisatie. Wat weet jij over slavernij? Waar denken de leerlingen aan als het daar over gaat? Dit woordweb kun je met een device doen, maar ook zonder kun je met beurten geven inventariseren waar de leerlingen aan denken bij dit onderwerp.

W
M

Wat weet jij

OVER SLAVERNIJ?

SLIDE 4

Tijdsduur: Max. 2 minuten.

Vraag: Met dit woordweb schat je de historische kennis verder in, hebben de leerlingen een idee hoe lang het geleden is?

SLIDE 5

Tijdsduur: Max. 5 minuten.

Vraag: Een opmerking die vaak wordt gemaakt is dat slavernij lang geleden was, "daar hebben we nu toch niets meer mee te maken?". Hoe denken leerlingen daar over?

SLIDE 6

Tiidsduur: Max. 5 minuten.

Bekijk de animatie van de Trans-Atlantische slavernij.

Besprek: Deze video kun je laten afspelen terwijl je vertelt (er zit geen geluid onder). Deze video is een verdere introductie op het onderwerp. Dit laat slavernij zien door de jaren heen: elk stipje is een boot gevuld met mensen, tot slaaf gemaakte mensen. En ja, dat is lang geleden, maar toch bestaat een deel van wat toen gebeurde nog steeds. We duiken met deze les de geschiedenis in, we gaan kijken naar hoe slavernij is ontstaan, wat dat te maken heeft met racisme van vandaag.

Besprek: In het woord racisme zit het woord ras. Wat is dit eigenlijk en waar komt dat idee vandaan?

SLIDE 7

Tiidsduur: Max. 5 minuten.

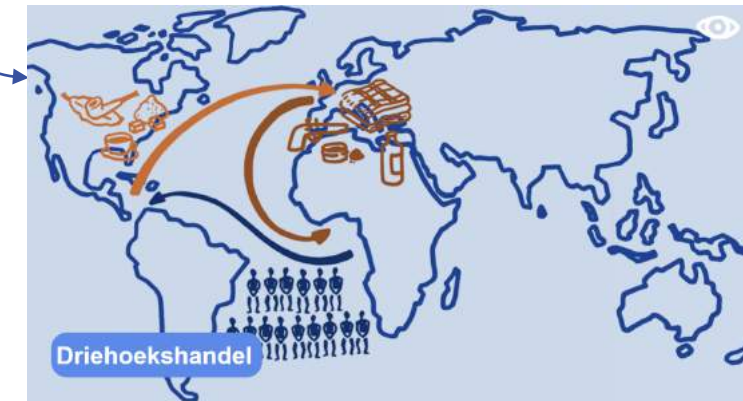
Vertel: Wil je dieper in gaan op de geschiedenis van slavernij dan kun je deze slide uitgebreid bespreken. Je kunt er ook voor kiezen om het kort te houden en enkel te illustreren hoe de handelroutes liepen.

Vanuit Nederland vertrekken in de 17e en 18e eeuw zeilschepen van de West-Indische Compagnie (WIC) beladen met wapens, buskruit, drank, textiel en kauri-schelpen naar West-Afrika. Daar aan de kust onderhandelen Nederlandse kooplieden met Afrikaanse tussenhandelaren. De Nederlanders ruilen de goederen die ze hebben meegebracht voor Afrikanen die als slaaf verkocht worden.

De schepen varen met het ruim vol menselijke handelswaar naar Curaçao, Sint Eustatius en Suriname. Daar verkopen ze de mensen aan slavenhouders. Die hebben sterke mensen nodig voor het zware werk op hun plantages waar ze suiker, koffie, katoen, cacao of tabak verbouwen. Voor deze luxe producten wordt veel geld betaald in Europa. In dezelfde scheepsruimen waar de mensen in vervoerd werden, varen de schepen daarna met producten -die met slavenarbeid zijn verbouwd- naar Nederland. De schepen hebben een driehoek gevaren. Daarom heet dit de driehoekshandel.

Benadruk: Men kon dit doen, dacht men, omdat mensen in die tijd vonden dat de witte Europese mens, het sterke, slimste en betere 'ras' was. Wat is ras eigenlijk? En bestaat dat wel? Daar gaat het vervolg van de les over.

Vraag: Wat is ras? En bestaan er verschillende menselijke rassen?

SLIDE 8

Tijdsduur: Max. 5 minuten.

Bekijk: samen deze video uit de serie van Sosha Duysker. In dit fragment wordt uitgelegd waar het idee van het verschil in 'ras' vandaan komt.

Bespreek: Wie heeft het idee van ras bedacht? En klopt dat eigenlijk wel?

Dit is een fragment uit het programma *Uit de Kramp* van de KRO-NCRV. Wat is racisme, waar komt het vandaan en waarom is het zo lastig om over racisme te praten? Sosha Duysker gaat op onderzoek uit. Want hoe voer je een gesprek over racisme zonder elkaar aan te vallen, op eieren te lopen of in de kramp te schieten? In *Uit de kramp* deelt Sosha de belangrijkste inzichten tijdens haar persoonlijke ontdekkingsstocht. Wil je het hele programma bekijken klik hier: <https://np0.nl/start/serie/uit-de-kramp/seizoen-1/uit-de-kramp>.

Zoek je een extra aanvulling op deze video of een iets makkelijkere video, klik dan hier: <https://youtu.be/6ghaGEcJpQk>.

SLIDE 9

Tijdsduur: Max. 5 minuten.

Bespreek: In de tijd van de slavernij gingen mensen de wereld over met bepaalde ideeën. Weten de leerlingen nog welke ideeën dat waren?

Bekijk: Dit zijn platen uit de collectie van het Wereldmuseum. Dit zijn schoolplaten die in die tijd in de klas werden gebruikt ter illustratie bij een les.

Vraag: Wat denk je dat er met deze schoolplaten onderwezen werd?

Antwoord: Deze schoolplaten zijn onderdeel van een serie die toonde hoe mensen uit verschillende delen van de wereld eruitzien. Ze moesten het bestaan van 'ras' bevestigen door nadruk te leggen op uiterlijke kenmerken zoals donkere huidskleur, haar en ogen en een andere gezichts- of schedelvorm. Middelbare scholen en hoger onderwijs gebruikten de platen voor lessen in de fysische antropologie. Zo konden docenten leren 'ras' te 'herkennen' op basis van lichamelijke kenmerken. In de originele schoolplaat staat de naam van de raciale categorie waar deze persoon werd ingedeeld. (Deze aanduidingen is door het museum weggehaald om herhaling van stereotypen te voorkomen).

Vraag: Wat kom je door deze afbeelding niet over deze mensen te weten? **Antwoord:** Hun namen, persoonlijke verhalen. De dingen hen mens maken.

Vraag: Wat zou je zelf nog meer over hen willen weten?

Bespreek: Kom samen tot de conclusie dat het verspreiden van deze ideeën (zoals het idee dat sommige groepen mensen minder waardig zouden zijn) gebeurde om slavernij en het innemen van land en spullen van deze mensen, goed te praten.

Vraag/concludeer: bestaan verschillende rassen? Nee is het enige juiste antwoord. Al deze vreselijke gebeurtenissen, zijn lange tijd goed gepraat, aan de hand van niet kloppende 'wetenschappelijke' bevindingen.

SLIDE 10

Tijdsduur: Max. 10 minuten.

Vertel: We bekijken een historische bron uit de periode van de slavernijgeschiedenis. Wat lezen we hier uit?

Opdracht: Laat de leerlingen het juiste woord naar de juiste kolom slepen of bespreek het klassikaal.

Vraag: Wat vertelt deze bron ons? Uit deze bron blijkt dat mensen als voorwerpen werden gezien, als producten en handelswaar. Niet als mensen.

Vertel: Het document laat handelsschepen zien die vanuit Amsterdam richting West-Afrika vertrokken, om vervolgens met de ontvoerde tot slaafgemaakte mensen naar Suriname/Guinea te varen. Suriname/Guinea is de verzamelnaam voor de Nederlandse koloniën aan de kust van Guyana.

Bekijk de informatie van de Hotspot.

Bespreek klassikaal de sleepvraag, antwoorden:

- eerste kolom: eigenaar schip
- tweede kolom: bestemming schip
- derde kolom: waarde in florijnen
- vierde kolom: aantal mensen

Vraag: Wat zijn we door dit document niet te weten gekomen? De namen en persoonlijke verhalen van de tot slaaf gemaakten worden niet genoemd: het gaat om de aantallen en totale financiële waarde in guldens (f-tekentje).

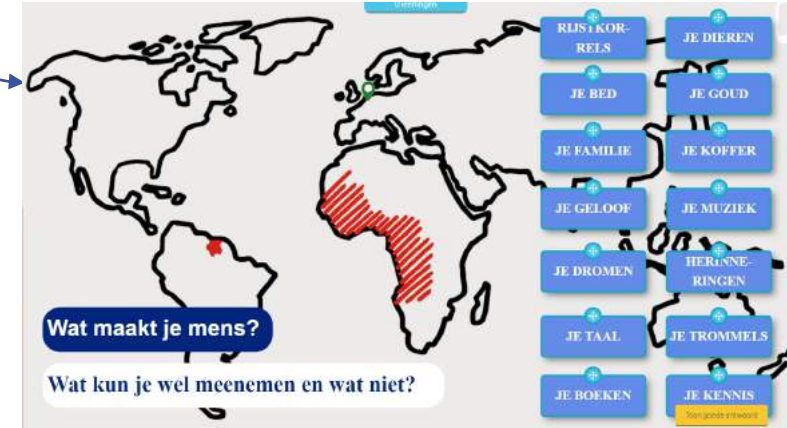
Mensen werd geweld aangedaan onder het mom dat ze slechts 'voorwerpen' waren. Het waren echter mensen: personen die hun familie, hun cultuur, hun taal etc. misten.

Bestemming schip	Waarde in florijnen	Eigenaar schip	Aantal mensen
1740-1741	1742	1743	1744
Deak Wenna	Deak Wenna	Deak Wenna	Deak Wenna
Guinea & Suriname	Guinea & Suriname	Guinea & Suriname	Guinea & Suriname
5455.18	506	5455.18	506
3900	576	3900	576
4005.15	208	4005.15	208
5500	12	5500	12
5933.12	224	5933.12	224
3000	555	3000	555
4553	18	4553	18
4005.18	228	4005.18	228
4597.5	4847.5	4597.5	4847.5

SLIDE 11

Tijdsduur: Max. 5 minuten.

Bespreek: met elkaar deze slide als je dieper in wilt gaan op het ontbreken van een persoonlijke, menselijke behandeling van tot slaaf gemaakten. Want als je wordt gezien als handelswaar, als een product, en je mag niets meenemen van thuis, hoe zorg je er voor dat je toch nog mens blijft. Wat laat je achter, wat neem je mee in je hoofd?

SLIDE 12

Tijdsduur: Max. 5 minuten.

Bekijk: de afbeelding van dit schilderij uit de 18e eeuw. Sosha bekeek het ook tijdens het maken van haar serie.

Vertel: Op dit schilderij uit het Rijksmuseum zie je de Schutters van wijk VIII in Amsterdam onder leiding van kapitein Roelof Bicker. Diverse officieren en andere schutters zijn hierop afgebeeld.

Zie: Wie draagt hier géén witte kraag?

Vertel: In het midden van het schilderij tussen de breed gekraagde mannen staat een zwarte jongen. Van alle schutters zijn naam en toenaam bekend, zelfs van de witte jongen links op het doek. Heel lang is deze zwarte jongen überhaupt niet gezien en heeft niemand zich afgevraagd wie deze jongen is. Er zijn veel van dit soort schilderijen. Kom samen tot de conclusie: eeuwenlang zijn Afrikanen tot slaafgemaakt. Het beeld van een zwarte bediende werd in Westerse landen vaak als normaal en gewoon gezien.

SLIDE 13/14/15/16

Tijdsduur: Max. 10 minuten.

Bekijk: Laat een voor één de slides zien en bespreek de vraag op de slide. Luister naar de antwoorden van de leerlingen en stel steeds de vervolgvraag: "waarom denk je dit?"

Doel: Met deze slides ga je onderzoeken met de leerlingen wat beelden/media doen met je eigen gedachten. Het gaat over vooroordelen en hoe je gedachten gevormd en gekleurd worden door media, geschiedenis, gebeurtenissen en mensen om je heen.

Vraag: Wie zitten er in deze kamer, zijn het rijke mensen?

Vraag: Wat denk je dat hier gebeurt? Wat doen de mensen?

Vraag: Wie is hier de baas? En wie is hier de butler?

Vraag: Klopt dat met wat de leerlingen eerder dachten?

Vertel: Wanneer we mensen zien, hebben wij hier gedachten bij. We maken aannames. Aannames zijn niet altijd op feiten gebaseerd. Onze gedachten over andere mensen worden vaak door verhalen van anderen en media beïnvloed. Aannames kloppen vaak niet. Deze foto uit de collectie van het Wereldmuseum heeft de naam 'Happy Room' en komt uit de serie: Slaves of Holland van de fotograaf Nardo Brudet. In deze serie laat hij omgekeerde beelden zien van slavernij waarbij witte rollen door zwarte personen worden afgebeeld en omgekeerd. Hij wil met zijn werk onze nieuwsgierigheid prikkelen en een reactie uitlokken bij de kijker. Brudet draait de rollen dus om.

Vraag: Nu je dit weet, kijk je nu anders naar deze foto?

Vraag: Stel dat slavernij bijv. niet had plaatsgevonden, en er zou nooit een onderscheid zijn gemaakt in mensen, zouden we dan anders naar deze foto kijken? Zouden we dan misschien niet eerst het gevoel hebben dat er iets niet klopt?

Happy Room' van fotograaf: N. (Nardo) Brudet

SLIDE 17

Tijdsduur: Max. 10 minuten.

Bekijk: In deze video wordt uitgelegd wat onbewuste vooroordelen zijn en waar het vandaan komt. Iedereen heeft vooroordelen en het is niet erg dat ze er zijn. Het is de kunst om je er bewust van te zijn, voordat je er naar handelt.

Besprek: Een klassengesprek over dit onderwerp kan er voor zorgen dat er vooroordelen boven tafel komen. Willen de leerlingen ervaringen delen. Sosha geeft de aanzet met het steviger vastpakken van de tas. Dit is een fragment uit het programma *Uit de Kramp* van de KRO-NCRV. Wat is racisme, waar komt het vandaan en waarom is het zo lastig om over racisme te praten? Sosha Duysker gaat op onderzoek uit. Want hoe voer je een gesprek over racisme zonder elkaar aan te vallen, op eieren te lopen of in de kramp te schieten? In *Uit de kramp* deelt Sosha de belangrijkste inzichten tijdens haar persoonlijke ontdekkingstocht. Wil je het hele programma bekijken klik hier: <https://npo.nl/start/serie/uit-de-kramp/seizoen-1/uit-de-kramp>.

SLIDE 18

Tijdsduur: Max. 5 minuten.

Besprek: Vooroordelen, wat vind je er van? Hebben leerlingen ze ook? Zijn ze nuttig, of moeten we er van af?

SLIDE 19

Tijdsduur: Max. 10 minuten.

Bekijk: klassikaal de video 'fietsendief experiment'.

Vraag: Gaat het hier over vooroordelen, racisme of discriminatie? Of alle drie?

Vraag: Laat de leerlingen de twee interactieve open vragen beantwoorden: "Wat denken de voorbijgangers over de witte jongen en wat denken de voorbijgangers over de jongens van kleur?" Je kunt dat met de volgende slides doen, en dus anoniem met device. Of stel de vragen klassikaal.

Vertel: De gedachten van de voorbijgangers zijn gebaseerd op aannames en vooroordelen. Iedereen heeft vooroordelen, deze worden vaak gevormd door media en de mensen om je heen. Het is belangrijk om je bewust te zijn van deze vooroordelen. Vandaag de dag worden nog steeds mensen op basis van huidskleur in hokjes gestopt. Een witte kleur heeft vaak een voordeel op de rest, wit privilege heet dat.

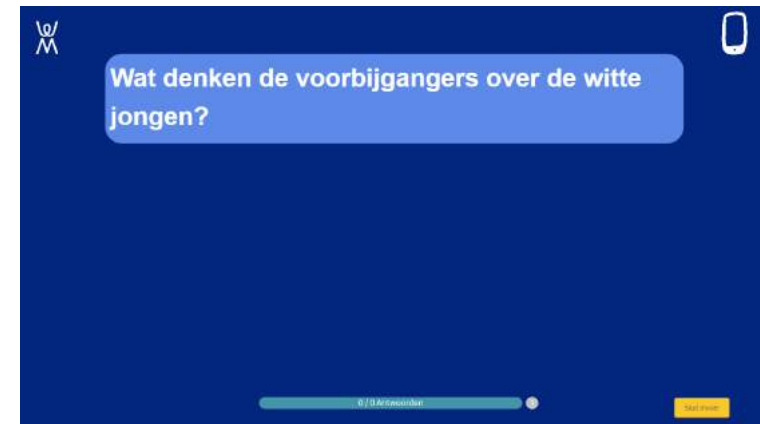
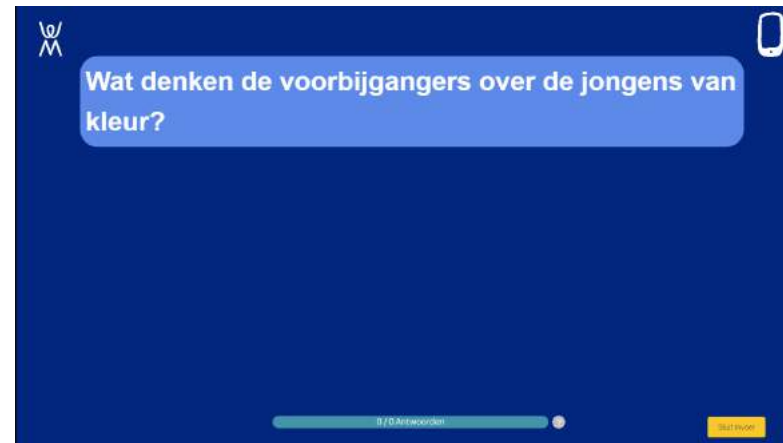
Deze video is afkomstig uit de documentaire *Zwart als roet* van Sunny Bergman uit 2014.

SLIDE 20/21/22

Tijdsduur: Max. 5 minuten.

Besprek: Wat dachten of voelden de leerlingen tijdens het kijken? Wat vinden ze hier van?

SLIDE 23

Tijdsduur: Max. 10 minuten.

Vertel: Wat we net in de video over de fietsen zagen gaat over vooroordelen, stereotypen en ook over racisme. Wat is racisme en wat is het verschil met discriminatie. In deze video wordt het duidelijk uitgelegd.

Besprek na met de leerlingen en check of ze de moeilijke woorden begrepen hebben.

Dit is een fragment uit het programma *Uit de Kramp* van de KRO-NCRV. Wat is racisme, waar komt het vandaan en waarom is het zo lastig om over racisme te praten? Sosha Duysker gaat op onderzoek uit. Want hoe voer je een gesprek over racisme zonder elkaar aan te vallen, op eieren te lopen of in de kramp te schieten? In *Uit de kramp* deelt Sosha de belangrijkste inzichten tijdens haar persoonlijke ontdekkingstocht. Wil je het hele programma bekijken klik hier: <https://npo.nl/start/serie/uit-de-kramp/seizoen-1/uit-de-kramp>.

SLIDE 24/25/26

Tijdsduur: Max. 15 minuten.

Doe: Hoe zit het in de klas? Aan de hand van drie persoonlijke vragen kun je met elkaar in gesprek gaan. Met een device kunnen leerlingen anoniem antwoorden geven, je kunt dan bij de gegeven antwoorden vragen of degene die het heeft ingevuld daar over wil vertellen. Of je bespreekt het bij voorbaat al zonder device als dat past bij jouw klas en het is een veilige setting.

Op school worden weleens kwetsende grappen gemaakt over mijn huidskleur.

Dat ervaar ik Dat ervaar ik niet Weet ik niet, nooit op gelet Iets anders

0/0 Antwoorden

Als ik mensen voor het eerst tegenkom, vragen zij vaak 'waar ik vandaan kom'.

Dat ervaar ik Dat ervaar ik niet Weet ik niet, nooit op gelet Iets anders

0/0 Antwoorden

In de winkel kan ik moeilijk pleisters, ondergoed of make-up in mijn huidskleur vinden.

Dat ervaar ik Dat ervaar ik niet Weet ik niet, nooit op gelet Iets anders

0/0 Antwoorden

SLIDE 27

Tijdsduur: Max. 5 minuten.

Samenvattend: Kunnen de leerlingen opmerkingen of situaties koppelen aan de juiste begrippen? Het is moeilijk, en het is niet erg als het niet klopt, maar het is goed om bewust te zijn van deze verschillende vormen.

Sleep de situatie naar het juiste begrip

Racisme
Discriminatie
Stereotypering
Vooroordeel

0/0 Antwoorden

SLIDE 28

Tijdsduur: Max. 10 minuten.

Besprek: Vraag voordat je de video start aan de leerlingen: denken jullie dat het in Nederland uitmaakt welke huidskleur je hebt, of welke achternaam je draagt?

Dit is een fragment uit het programma *Uit de Kramp* van de KRO-NCRV. Wat is racisme, waar komt het vandaan en waarom is het zo lastig om over racisme te praten? Sosha Duysker gaat op onderzoek uit. Want hoe voer je een gesprek over racisme zonder elkaar aan te vallen, op eieren te lopen of in de kramp te schieten? In *Uit de kramp* deelt Sosha de belangrijkste inzichten tijdens haar persoonlijke ontdekkingstocht. Wil je het hele programma bekijken klik hier: <https://npo.nl/start/serie/uit-de-kramp/seizoen-1/uit-de-kramp>.

SLIDE 29

Tijdsduur: Max. 5 minuten.

Vertel: Mensen strijden voor gelijke behandeling op verschillende manieren.

Besprek: Een lied schrijven zoals Typhoon doet, is een manier om je stem te laten horen, te laten weten hoe je over iets denkt en hoe je iets voelt. Kennen de leerlingen nog meer mensen die in actie komen tegen racisme?

Tijdsduur: Max. 15 minuten

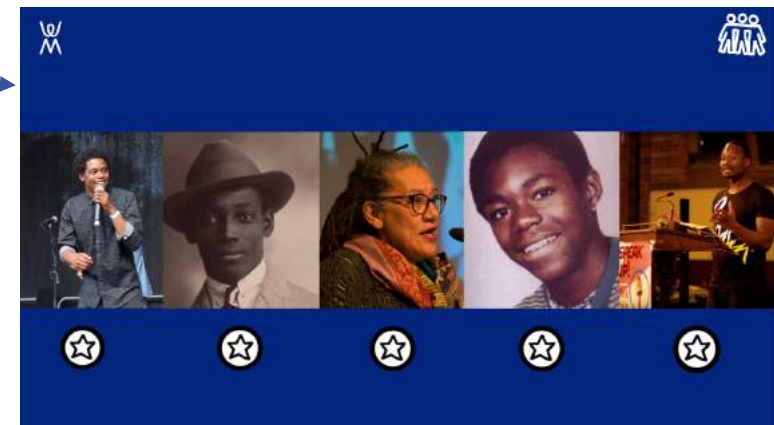
Opdracht (suggestie): Maak 5 groepjes en geef de opdracht om op internet een van deze personen op te zoeken en de volgende vragen te beantwoorden:

- Wie is deze persoon?
- Waar strijd hij/zij tegen?
- Hoe doet hij/zij dat?

Klik op de hotspots om de namen te zien van de personen.

Vraag: Kennen jullie ook nog andere personen of groepen die zich inzetten tegen ongelijkheid? Hoe doen zij dat?

Zien: Wil je een inspirerende video van Typhoon laten zien, klik hier: <https://youtu.be/9HEOySBITWk>.

SLIDE 30

Tijdsduur: Max. 10 minuten.

Bekijk: Dit is een afbeelding van het Nationaal Monument Slavernijverleden in het Oosterpark, Amsterdam. Een beeld, een standbeeld of een moment om te herdenken, zijn manieren van verzet.

Bespreek met de leerlingen: Wat kunnen zij zelf doen als het gaat om racisme en discriminatie? Je kunt klein iets doen: iemand aanspreken op een racistische opmerking of grap, opkomen voor iemand, op je eigen woorden letten. Of juist iets groots zoals een lied schrijven, een demonstratie of evenement organiseren. (Leerlingen kunnen er ook voor kiezen om niets te doen.)

Opdracht (suggestie): Wat wil jij veranderen? Welke boodschap heb jij over dit onderwerp? Hoe maak je mensen hier bewust van?

Kies een medium dat je wilt gebruiken, denk aan posters, flyers, filmpjes, sociale media, gedicht, spoken word of ...

Verdeel de klas in groepjes van max. 4 leerlingen. De uitwerking van de opdracht kan elke groep presenteren voor de klas.

SLIDE 31

Tijdsduur: Max. 10 minuten.

Vertel: MC Lost heeft een lied gemaakt, wat gaat over een belangrijke boodschap.

Bespreek: Kun je samen met leerlingen er achter komen wat de belangrijke boodschap is? Geef eventueel een kijk opdracht mee: wat vinden ze de mooiste zin die MC Lost uitspreekt?

Bespreek: Komen jullie samen tot de kernboodschap van het nummer: "Kijk naar iemands hart of gedrag in plaats van naar hoe iemand er uit ziet"?

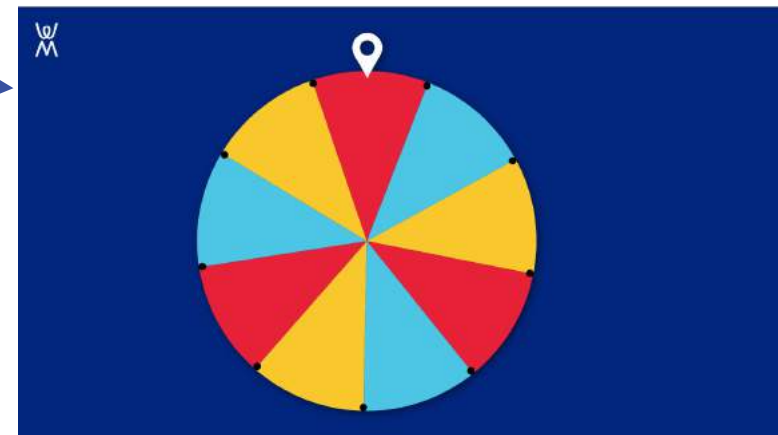
Dit is een fragment uit het programma *Uit de Kramp* van de KRO-NCRV. Wat is racisme, waar komt het vandaan en waarom is het zo lastig om over racisme te praten? Sosha Duysker gaat op onderzoek uit. Want hoe voer je een gesprek over racisme zonder elkaar aan te vallen, op eieren te lopen of in de kramp te schieten? In *Uit de kramp* deelt Sosha de belangrijkste inzichten tijdens haar persoonlijke ontdekkingstocht. Wil je het hele programma bekijken klik hier: <https://npo.nl/start/serie/uit-de-kramp/seizoen-1/uit-de-kramp>.

SLIDE 32

Tijdsduur: Max 5 minuten

Spinner: Deze spinner kun je gebruiken om de les mee af te ronden. Als dat past bij jouw klas. Met deze spinner stel je reflectievragen.

SLIDE 33

Tijdsduur: Max. 2 minuten.

Meer info: In het Wereldmuseum kun je meer te weten komen over slavernij, het koloniale verleden en de verbanden met het nu.

Meer info: wil je meer weten over het 'N woord' en waarom je dat niet kunt gebruiken? klik dan hier: <https://youtu.be/LwuQFxEUGps>.

Meer info: wil je dieper in gaan op hoe je kunt praten over racisme of begrijpen waar reacties vandaan komen, kijk dan zeker met een VO klas, ook nog deze <https://youtu.be/CPCFXGwxiGE> en deze <https://youtu.be/4YRJZ6bINQ> video van Sosha Duysker's serie *Uit de Kramp* van KRO-NCRV.

